

OMAGIU LUI JEAN STAROBINSKI (1920-2019)

Facultatea de Litere a Universității „Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, deplânge dispariția eminentului om de cultură Jean Starobinski, reputat interpret al literaturii, profesor la Universitatea din Geneva, mare prieten al României. Ne întristează cu atât mai mult acest moment cu cât Jean Starobinski făcea parte din corpul profesoral de elită al Clujului academic, după ce în 1995 a fost distins cu titlul de *doctor honoris causa* ai Universității noastre, urmând unei propuneri a Facultății de Litere. Am considerat acel eveniment festiv ca pe o mare onoare făcută nouă, căci reputatul dascăl genevez avut de mulți ani excelente raporturi de colaborare și prietenie cu mediul intelectual românesc în care s-a bucurat de o prețuire constantă, fiind apreciat drept unul dintre reperele majore ale criticii și gândirii literare contemporane. De la masiva sa teză de doctorat *Jean-Jacques Rousseau, la transparence et l'obstacle* (1958), la *L'œil vivant* (1960), *L'invention de la liberté* (1964), *Portrait e l'artiste en saltimbanque* (1970), *La relation critique* (1970), *1789. Les emblèmes de la raison* (1973), la numeroase alte studii dedicate epocii Luminilor, „istoriei melancoliei” (căci era psihiatru de formației), istoriei artei moderne, istoriei ideilor, Jean Starobinski a ilustrat cu strălucire „Școala critică de la Geneva”, prezidată de figura emblematică a lui Marcel Raymond, căruia i-a fost student și discipol, și ale cărei idei le-a dezvoltat și înnoit printr-o operă întinsă și de elevată ținută intelectuală. A participat astfel la afirmarea așa-numite critici „tematiste”, care privilegia studiul universurilor imaginare în strânsă relație cu structurile formale ale textelor, vizând evidențierea celor mai fine articulații ale viziunii unor mari scriitori și gânditori europeni moderni. I-au fost alături nume ca Georges Poulet, Jean Rousset, Jean-Pierre Richard și nu numai ei, adepți promotori ai unei „critici de identificare”, în comunicare empatică cu textul.

Impunătoarea sa operă a avut un important ecou și la noi. Au fost traduse câteva dintre cărțile sale (*Relația critică*, eseuri din *L'œil vivant* și *Trois fureurs*, cartea dedicată anului revoluționar francez 1789, o amplă culegere de eseuri tipărită în 1985 sub titlul *Textul și interpretul*, alte studii despre *Ironie și melancolie...* Critica românească a învățat mult din subtila sa artă de hermeneut al literaturii, înregistrându-se chiar un grup de discipoli declarați ai Școlii critice geneveze și, implicit ai lui Jean Starobinski. Marele profesor a mărturisit în mai multe rânduri în dialogurile cu criticii de la noi atașamentul său față de cultura română, a întreținut exemplare dialoguri cu confrăți români mai tineri, a fost bucuros de întâmpinarea sărbătorească de la Cluj, unde aținut o memorabilă conferință cu ocazia amintitului eveniment sărbătorec. Corpul nostru profesoral, studenții, cititorii români ai scrisului său se înclină astăzi cu profundă venerație în fața figurii sale, ce va rămâne înscrisă și de acum încolo printre efigiile cele mai luminoase ale gândirii literare și artistice contemporane.